

Ziņojums par Latvijas Republikas 2012.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem

2012.gadā turpinājās stabila valsts ekonomikas izaugsme un tika realizēta konsekventa fiskālā politika, kas ļāva sasniegt fiskālos mērķus, iezīmējot 2012.gadu ar pozitīviem valsts budžeta izpildes rezultātiem. Fiskālās situācijas uzlabošanās sekmēja gan ekonomiskās aktivitātes pieaugums, kas veicināja makroekonomisko rādītāju spēcīgu uzlabošanās, gan fiskālās disciplīnas nostiprināšana un nodokļu administrēšanas uzlabošanas pasākumi. 2012.gadā iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) pieaugums 5,6% apmērā nedaudz pārsniedza 2011.gada IKP pieaugumu 5,5% apmērā un būtiski pārsniedza sākotnēji prognozēto 2% līmeni. Latvijas ekonomikas stabilitāti 2012.gadā noteica gan eksporta pieaugums, ko nodrošināja Latvijas uzņēmumi, nostiprinot savu starptautisko konkurētspēju, gan vienlaicīgs ārējā un iekšzemes pieprasījuma pieaugums. Ekonomikas attīstību raksturoja nozīmīgi apjomu kāpumi galvenokārt šādās nozarēs: tirdzniecībā, apstrādes rūpniecībā, būvniecībā.

Svarīgs nosacījums stabilas ekonomikas izaugsmes atjaunošanai bija 2012.gadā turpinātie finanšu sektora stabilitātes nodrošināšanas pasākumi un nozīmīgs Eiropas Savienības (turpmāk – ES) fondu ieguldījums IKP pieaugumā aptuveni – 4,5% no kopējās izaugsmes.

Valdības īstenotā ilgtspējīgā fiskālā politika devusi investoriem un reitinga aģentūrām pārliecību par valsts kredītspēju, sekmējot Latvijas kā droša un atbildīga aizņēmēja pozīcijas nostiprināšanos starptautiskajos finanšu tirgos. Ekonomikas izaugsmes atjaunošanās, valsts finanšu sistēmas stabilizēšanās un stingras fiskālās politikas īstenošana sekmēja Latvijas aizņemšanās izmaksu samazināšanos starptautiskajos kapitāla tirgos, kā arī Latvijas kredītreitinga paaugstināšanu no reitingu aģentūru „Standard&Poor’s” un „Fitch” puses. 2012.gada decembrī, izmantojot īpaši labvēlīgu situāciju starptautiskajos finanšu tirgos, ir veikta valsts ārējā parāda pārfinansēšana ar izdevīgiem nosacījumiem, emitējot ilgtermiņa eiroobligācijas ar vēsturiski zemāko procentu likmi un pirms termiņa pilnā apjomā atmaksājot starptautiskās aizņēmuma programmas ietvaros no Starptautiskā Valūtas fonda saņemto aizdevumu.

2012.gadā kā svarīgs nosacījums ekonomikas izaugsmes atjaunošanai tika turpināta finanšu sektora stabilitātes pasākumu īstenošana: veikti pasākumi banku kapitāla bāzes stiprināšanai un stingrāku likviditātes prasību noteikšanai, turpināts darbs pie valstij piederošo banku pārveides un pārdošanas, veikta sabiedrības informēšana finanšu pakalpojumu

jautājumos un patērētāju tiesību aizsardzības regulējuma pilnveidošana patērētāju kreditēšanas jomā.

2012.gadā vispārējās valdības budžeta deficīts bija ievērojami labāks nekā sākotnējais mērķis 2,1% no IKP (saskaņā ar EKS'95 metodoloģiju). Latvijas vispārējās valdības budžeta deficīts 1,2% apmērā no IKP 2012.gadā bija sestais labākais ES un būtiski mazāks par Māstrihtas budžeta deficīta kritēriju, tādējādi Latvijai izpildot pārmērīga budžeta deficīta procedūras atcelšanas nosacījumus, kā arī apliecinot valsts virzību uz finanšu ilgtspēju un pievienošanos eiro zonai 2014.gadā. Finansiālie un fiskālie mērķi sasniegti, nodrošinot stingru fiskālo disciplīnu un īstenojot strukturālās reformas, tai skaitā sociālās apdrošināšanas, izglītības un veselības aprūpes jomās.

2012.gadā Latvijas Republikas valsts budžets izpildīts atbilstoši likumā "Par valsts budžetu 2012.gadam" un tā grozījumos noteiktajām galvenajām prioritātēm, tai skaitā aktīvi īstenojot 2007. - 2013.gada programmēšanas perioda ES fondu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētos investīciju projektus. Kopumā 2012.gada valsts konsolidētajā kopbudžetā (pēc naudas plūsmas metodes) bija izveidojies finansiālais pārpalikums 27,0 milj. latu, kas ir būtisks uzlabojums salīdzinājumā ar 2011.gada valsts kopbudžeta izpildes rādītājiem, kad valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais deficīts sasniedza 454,8 milj. latu. Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2012.gadā bija 5 745,4 milj. latu, kas par 659,9 milj. latu jeb 13,0% pārsniedza 2011.gada attiecīgo rādītāju, un to galvenokārt ietekmēja nodokļu, nenodokļu un ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumu pieaugums. 2012.gadā konsolidētā kopbudžeta izdevumi, salīdzinot ar 2011.gadu, pieauga par 178,2 milj. latu jeb 3,2% un veidoja 5 718,4 milj. latu. Kopējo izdevumu pieaugumu galvenokārt noteica uzturēšanas izdevumu pieaugums par 195,4 milj. latu jeb 4,0%, savukārt kapitālie izdevumi saglabājās 2011.gada līmenī.

Valsts konsolidētā budžeta (ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus, no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātas publiskas personas un budžeta nefinansētas iestādes) izpilde 2012.gadā uzrāda ievērojamu fiskālās situācijas uzlabošanos attiecībā pret pēdējo gadu rādītājiem. Straujāks ieņēmumu pieaugums iepretim mērenam izdevumu palielinājumam noteica būtiski labāku valsts konsolidētā budžeta finansiālo bilanci, kas, salīdzinot ar 2011.gadu, uzlabojās par 489,6 milj. latu un izveidoja pārpalikumu 80,9 milj. latu apmērā.

Pašvaldību konsolidētajā budžetā 2012.gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, finansiālais deficīts pieauga par 4,1 milj. latu un bija 54,0 milj. latu. Šādas izmaiņas skaidrojamas ar straujāku izdevumu kāpumu salīdzinājumā ar ieņēmumu pieaugumu. Pašvaldību izdevumi, salīdzinot ar 2011.gadu, pieauga gandrīz visās pozīcijās (precēm un pakalpojumiem,

atalgojumam, subsīdijām un dotācijām, kapitālajiem izdevumiem), turpretī izdevumi sociālajiem pabalstiem bija ievērojami zemāki.

Lai arī pašreizējās prognozes rāda, ka 2013.gada budžeta deficīts būs zemāks kā bija plānots, pastāv fiskālie riski, kuriem iestājoties, budžeta deficīts varētu palielināties, t.sk. pasaules ekonomikas izaugsmes stagnēšana vai pat turpmāka pasliktināšanās Eiropā, un iekšējie faktori, kas var ietekmēt Latvijas tautsaimniecības attīstību – uzņēmumu iespēja piesaistīt finanšu līdzekļus, situācija darba tirgū, kreditēšanas attīstība.

Latvijas fiskālās politikas galvenais vidēja termiņa mērķis ir valsts tautsaimniecības izaugsmes veicināšana ar atbildīgas un ilgtspējīgas fiskālās politikas instrumentiem. Konsekventas fiskālās politikas realizācijas rezultātā no 2012.gada septembra Latvija ir izpildījusi visus Māstrihtas kritērijus un šobrīd notiek aktīva gatavošanās, lai Latvija īstenotu tās stratēģisko mērķi – ieviest *euro* ar 2014.gada 1.janvāri. Latvija arī turpmāk ir apņēmības pilna nodrošināt ilgtspējīgu Māstrihtas kritēriju izpildi atbilstoši ES fiskālās disciplīnas principiem, uzturēt stabilu un labi funkcionējošu finanšu sektoru, palielināt Latvijas ekonomiskās vides pievilcību ārvalstu investoriem, nodrošināt efektīvu un caurskatāmu ES fondu apguvi, stingri uzraudzīt budžeta izdevumu pieaugumu, turpināt strukturālās reformas tādās jomās kā izglītība un zinātne, nodarbinātība, veselības aprūpe, valsts pārvalde un sociālā budžeta ilgtspēja.

Latvijas Republikas 2012.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem (turpmāk – Pārskats) sagatavots atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 31.panta prasībām un struktūrai, kas noteikta Ministru kabineta 2012.gada 29.maija noteikumos Nr.375 “Noteikumi par saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtību” par periodu no 2012.gada 1.janvāra līdz 2012.gada 31.decembrim, apkopojot ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību pārskatu un valsts budžeta finanšu uzskaites informāciju.

Pārskatā ietvertie valsts budžeta iestāžu, no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātu publisku personu un budžeta nefinansētu iestāžu finanšu pārskati un pašvaldību budžeta iestāžu un kopīgo iestāžu finanšu pārskati sagatavoti atbilstoši likumam “Par grāmatvedību”, likumam “Par pašvaldībām”, likumam “Par pašvaldību budžetiem”, likumam “Par valsts budžetu 2012.gadam” ar grozījumiem un citiem normatīvajiem aktiem budžeta un grāmatvedības jomā.

Pārskatu veido trīs sējumi, kopā 866 lpp. Pārskata pielikumi Nr.1-23 ir šī Pārskata neatņemama sastāvdaļa.

Pārskata 1.sējumā iekļauts pārskats un skaidrojumi par valsts konsolidētā kopbudžeta izpildi 2012.gadā, valsts konsolidētie finanšu pārskati - grāmatvedības bilance 2012.gada

31.decembrī, valsts konsolidētais finansiālās darbības pārskats 2012.gadā, valsts konsolidētais naudas plūsmas pārskats 2012.gadā, valsts konsolidētais pašu kapitāla (neto aktīvu) izmaiņu pārskats 2012.gadā un šo pārskatu skaidrojumi, un pārskats par valsts konsolidēto parādu ar skaidrojumiem. Pārskata 2.sējumā iekļauti ministriju un centrālo valsts iestāžu un pašvaldību kopsavilkuma un valsts budžeta finanšu uzskaites finanšu pārskati ar pielikumiem. Pārskata 3.sējumā iekļauti valsts un pašvaldību 2012.gada budžeta izpildes pārskatu kopsavilkumi.

Pārskats ir sagatavots un parakstīts trijos eksemplāros – pa vienam Valsts kontrolei, Ministru kabinetam un Finanšu ministrijai.

Finanšu ministrs

A.Vilks

Valsts kases pārvaldnieks

K.Āboliņš

28.06.2013.

1054

Ligita Agleniece

67094249, Ligita.Aglencie@kase.gov.lv